

Warszawa, dnia 7 stycznia 2010 r.

Krajowa Rada Komornicza

KRK/III/2617/09

Szanowny Pan

Piotr Zientarski

Przewodniczący Senackiej

Komisji Ustawodawczej

ul. Wiejska 6

00-902 Warszawa

W związku z przedłożeniem Krajowej Radzie Komorniczej do zaopiniowania senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (druk 731), przedstawiam poniżej uwagi samorządu komorniczego co do tego projektu.

Jak wynika z uzasadnienia projektu jest on odpowiedzią legislacyjną na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 czerwca 2009 r. (SK 5/09) stwierdzającego niezgodność z Konstytucją RP przepisu art. 63 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2006 r., Nr 167, poz. 1191 ze zm., dalej: ukse), w zakresie w jakim nie przyznaje zastępcy komornika – ustanowionemu w związku z odwołaniem albo śmiercią komornika – prawa do opłat egzekucyjnych prawomocnie przez niego ustalonych przed jego odwołaniem.

Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że ustawa o komornikach w swoim aktualnym brzmieniu przewiduje dwie różne sytuacje, w których może zaistnieć konieczność ustanowienia zastępcy komornika. Wskazano, że w piśmiennictwie podnosi się, że pojęciem „zastępca komornika” ustawodawca obejmuje osobę pełniącą swe obowiązki w dwóch zupełnie innych sytuacjach: w razie konieczności zastępowania chwilowo nieobecnego komornika (zastępstwo *sensu stricto*, w wypadku przeszkody, która zasadniczo może mieć charakter przemijający) oraz w razie

konieczności pełnienia obowiązków komornika z powodu jego braku (zastępstwo *sensu largo*, w związku z trwałą utratą funkcji lub osieroceniem urzędu).

Regulacja ustawowa, będąca przedmiotem badania Trybunału Konstytucyjnego (art. 63 ust. 5 ukse) powoduje, że: po pierwsze, opłaty prawomocnie ustalone przez odwołanego komornika, które trafią do kancelarii już w czasie urzędowania zastępcy komornika należą się odwołanemu komornikowi (w wypadku śmierci komornika – jego spadkobiercom); po drugie, prawomocnie ustalone opłaty za czynności podjęte przez zastępcę komornika, które nie wpłyną na konto kancelarii przed jego odwołaniem, przypadną nowo powołanemu komornikowi. W ocenie Trybunału, zróżnicowanie tych dwóch grup podmiotów (komornik – zastępca powołany na wypadek odwołania lub śmierci komornika) jest nieuzasadnione. Słusznie stwierdził Trybunał, że pominięcie zastępcy komornika w art. 63 ust. 5 ukse powoduje niedające się wyjaśnić racjami konstytucyjnymi przesunięcie majątkowe pomiędzy dochodami zastępcy komornika a osobą, która objęła po nim rewir. Nowo powołany komornik uzyskuje korzyść kosztem odwołanego zastępcy komornika, a ten pozbawiany jest wynagrodzenia za wykonaną pracę. Sytuacja ta jest bardzo dobrze odzwierciedlona w realiach procesowych niniejszej sprawy, gdy to właśnie w stosunku do swojego następcy skarżący kierował roszczenie cywilne.

Należy zatem rozważyć konieczność i zakres dokonania nowelizacji przepisu art. 63 ust. 5 ukse. Dla przypomnienia, przepis ten stanowi, że **komornikowi odwołanemu oraz spadkobiercom zmarłego komornika** należą się opłaty prawomocnie ustalone przed odwołaniem lub śmiercią. Wyraźne brzmienie przepisu wskazuje zatem, że regulacja ta dotyczy wyłącznie komornika odwołanego lub zmarłego. W żaden sposób nie można zaś jej odnieść do komornika nie wykonującego czynności zawodowych z **powodu zawieszenia** go w czynnościach przez Ministra Sprawiedliwości (art. 15 i art. 74 ust. 3 ukse) lub przez Komisję Dyscyplinarną (art. 78 ust. 1 ukse). W takim stanie faktycznym zastosowanie mieć będzie przepis art. 63 ust. 1 ukse, zgodnie z którym zastępca komornika pobiera 25 % dochodu zastępowanego komornika w pierwszym miesiącu sprawowania zastępstwa, a w następnych miesiącach - 50 % tego dochodu (o ile nie umówiono się inaczej). Jeżeli przyczyną zastępstwa jest zawieszenie komornika w czynnościach, zastępcy komornika należy się do czasu ustania zawieszenia komornika w czynnościach dochód określony w art.

63 ust. 1 ukse, nie dłużej jednak niż przez okres jednego roku. Po upływie jednego roku od dnia zawieszenia komornika w czynnościach zastępca komornika pobiera 100 % dochodu zastępowanego komornika (art. 63 ust. 2 ukse).

W występujących w praktyce przypadkach zawieszenia komornika w czynnościach trwających nawet wiele lat, zastępca zawieszzonego komornika pobierać będzie zatem 100% dochodu zastępowanego komornika, a więc w takiej samej wysokości jak zastępca zmarłego lub odwołanego komornika (art. 63 ust. 3 ukse). W zakresie prawa do opłat ustawa nie czyni zatem rozróżnienia pomiędzy sytuacją prawną zastępcy komornika zmarłego lub odwołanego a zastępcy komornika zawieszzonego (po upływie roku od zawieszenia).

Tymczasem regulacja art. 63 ust. 5 ukse dotyczy wyłącznie kwestii prawa komornika odwołanego oraz spadkobierców zmarłego komornika do opłat prawomocnie ustalonych przed odwołaniem lub śmiercią. Brak regulacji odnoszącej się we wskazanym zakresie w odniesieniu do zastępcy komornika zostało uznane, o czym była mowa wyżej, za niezgodne z Konstytucją.

Wprowadzenie proponowanego przepisu art. 63 ust. 6 w brzmieniu: „Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do zastępcy komornika ustanowionego w związku ze śmiercią lub odwołaniem komornika” zlikwiduje stan niezgodności konstytucyjnej w zakresie wskazanym w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, nie usunie jednak stanu niezgodności konstytucyjnej przepisu art. 63 ukse w całości. Podkreślenia wymaga, na co zwrócił wyraźnie uwagę Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 16 czerwca 2009 r., że „wyrok zapadł w wyniku rozpoznania skargi konstytucyjnej pozostającej w związku z konkretną sprawą”. Tym samym niedopuszczalna była kontrola konstytucyjna kwestionowanego przepisu w szerszym, wykraczającym poza ramy konkretnej sprawy, zakresie. W rezultacie orzeczenie stanowi o niekonstytucyjności przepisu „w zakresie, w jakim nie przyznaje zastępcy komornika – ustanowionemu w związku z odwołaniem albo śmiercią komornika – prawa do opłat egzekucyjnych prawomocnie przez niego ustalonych przed jego odwołaniem”, co wcale nie musi oznaczać, że w pozostałym zakresie przepis jest zgodny z Konstytucją RP.

Mając jednak na uwadze wywody Trybunału Konstytucyjnego można dojść do przekonania, że te same względy skutkować winny uznaniem niekonstytucyjności

przepisu w zakresie, w jakim nie przyznaje zastępcy komornika – **ustanowionemu w związku z zawieszeniem komornika** – prawa do opłat egzekucyjnych prawomocnie przez niego ustalonych przed jego odwołaniem. Skoro bowiem zastępcy takiemu, po upływie roku od dnia zawieszenia, należy się 100% dochodu, brak podstaw do nie przyznania temu zastępcy również prawa do opłat prawomocnie przez niego ustalonych w czasie sprawowania zastępstwa, lecz nie pobranych do czasu odwołania z funkcji zastępcy.

W tej sytuacji wydaje się, że proste odwołanie w proponowanym przepisie do odpowiedniego stosowania normy wyrażonej w art. 63 ust. 5 ukse do przypadków ściśle określonych w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego (wyłącznie z uwagi na dopuszczalny zakres rozstrzygnięcia) jest niedopuszczalne. Konieczne jest całościowe uregulowanie instytucji zastępstwa komornika i zasad ustalania prawa do opłat przez poszczególne podmioty. W szczególności konieczne jest, na co zwrócił uwagę Trybunał, odstąpienie od jednolitego traktowania instytucji zastępstwa, bez uwzględniania różnic wynikających z poszczególnych stanów faktycznych uzasadniających ustanowienie zastępcy.

Z tych względów uznać należy, że proponowana zmiana przepisu art. 63 ust. 5 ukse polegająca na dodaniu dodatkowego ust. 6 nie jest wystarczająca i nie rozwiąże wszystkich istniejących problemów, sygnalizowanych również przez Trybunał Konstytucyjny.

Z poważaniem

PREZES
Krajowej Rady Komorniczej

Andrzej Kulagowski